

نقش صندوق توسعه ملی در ایجاد و توسعه پارک علم و فناوری پوشاک و منسوجات (نمونه موردی کشور هند)*

ابوالقاسم آقاحسین شیرازی**، ساره سیاحی***، حمزه سمیعی فرد**** مهناز امیرمعز*****

چکیده

صنعت پوشاک و منسوجات به‌عنوان یکی از ظرفیت‌های قابل توجه در توسعه اقتصادی است که برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در این زمینه نیازمند عزم ملی و حمایت‌های دولتی و حاکمیتی است که در ایران از این فرصت سرمایه‌گذاری بهره‌کم‌تری گرفته شده. صندوق توسعه ملی از مراجع مهم اقتصادی است که می‌تواند از این حوزه پشتیبانی کند.

این مقاله به دنبال دستیابی به پاسخ این پرسش است که نقش صندوق توسعه ملی در ایجاد و توسعه پارک علم و فناوری پوشاک و منسوجات چیست؟ هدف این پژوهش توسعه فناوریانه و نوآورانه صنعت و پوشاک و منسوجات بر مبنای عدالت بین نسلی و فعالیت دانش‌بنیان است. روش این تحقیق از نوع توصیفی تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای (اسنادی) به جمع‌آوری داده‌ها پرداخته شد.

این مقاله پس از مطالعه روش توسعه صنعت پوشاک و منسوجات کشور هند تا سال ۲۰۳۰ به طراحی و تبیین مدلی با ساختار پارک علم و فناوری در این زمینه دست یافته است. در این مدل فرایندهای اجرایی بر مبنای برون‌سپاری درون‌زنجیره‌ای بر پایه سه موضوع مرکز امنیت داده، فرایندهای برون‌سپاری علمی و کسب و کار بنا شده است. پارک پیشنهادی این مقاله شامل بخش‌های جامع زنجیره ارزش صنعت و پوشاک و منسوجات از جمله، مراکز داده، مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی، تولیدی، تجاری، مشاوره‌ای، توانمندسازی، خدماتی، منابع و زیرساخت‌های ضروری مورد نیاز است.

واژگان کلیدی

صندوق توسعه ملی، پارک علم و فناوری، پوشاک، منسوجات، هند، عدالت بین نسلی.

* این پژوهش با حمایت مرکز پژوهش‌های اتحادیه صنعت تولیدکنندگان و فروشندگان پوشاک تهران انجام شده است.

** دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت کسب و کار گرایش بازاریابی، مؤسسه آموزش عالی الکترونیکی ایرانیان، ایمیل: abolghasem.aghahosseins Shirazi99@gmail.com

*** دانشجوی دکتری تخصصی پژوهش هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ایمیل: sareh.sayahi@gmail.com

**** کاردانی مدیریت فرهنگی، دانشگاه جامع علمی کاربردی، ایمیل: h.samieefard@gmail.com

***** کارشناسی سخت‌افزار کامپیوتر، دانشگاه جامع علمی کاربردی، ایمیل: ms.amirmoez@gmail.com

صندوق‌های توسعه ملی که از اوایل قرن بیستم به وجود آمده‌اند، جزء مهمی از برنامه‌ریزی‌های کشورهای غنی از منابع طبیعی به شمار می‌روند. اهمیت این صندوق و نحوه تقسیم آن در صنعت در وضعیت فعلی ایران بسیار بیشتر از قبل به چشم می‌آید. همچنین صنف و صنعت پوشاک و منسوجات یکی از فرصت‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی است که کمتر به آن توجه شده است.

هدف اصلی این پژوهش ارائه پیشنهادها و راه‌کارهای مطلوب توسعه پایدار صنف و صنعت پوشاک و منسوجات در ایران با تأکید بر تخصیص منابع در صندوق توسعه ملی ایران است. انتظار می‌رود با استقرار مدل ایجاد پارک علم و فناوری در این حوزه و رهنمودهای کسب شده در این پژوهش، اهداف توسعه پایدار اقتصاد کشور، توزیع عدالت بین نسلی، رونق صنف و صنعت پوشاک و منسوجات در آینده، حضور کارآمد و مؤثر در زمینه سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی و توسعه نوآوری در کشور حاصل شود.

جهت حصول نتیجه بهتر، کشور هند به عنوان یکی از کشورهای پیشرو آسیا در زمینه پوشاک و منسوجات به عنوان نمونه مطالعه موردی در این تحقیق استفاده شده است. همچنین هند یکی از معدود کشورهایی است که پارک علم و فناوری در حوزه پوشاک و منسوجات تأسیس کرده و آن را به عنوان یکی از راهبردهای توسعه تا افق ۲۰۳۰ در این حوزه قلمداد می‌کند.

اهمیت و ضرورت پژوهش:

مهمترین ضرورت این تحقیق شناخت فرصت‌های سرمایه‌گذاری از طریق صندوق توسعه ملی در جهت توزیع عدالت بین نسلی است.

روش پژوهش:

در این مقاله از روش تحلیلی توصیفی استفاده شده است و جمع‌آوری داده‌ها از طریق منابع کتابخانه‌ای (اسنادی) بوده است.

پیشینه پژوهش

از آنجایی که تأسیس صندوق توسعه ملی در ایران در چند سال اخیر انجام شده، مطالعات این حوزه در کشور اندک است و با بررسی تحقیقات حاضر می‌توان ادعا کرد که تا به حال پژوهش تخصصی در زمینه‌ی ارتباط صندوق توسعه ملی و پارک علم و فناوری و طرح استفاده از این امکانات در جهت رونق و توسعه صنعت نساجی و پوشاک ایران انجام نشده است. پژوهش‌های مرتبط با موضوع گفته شده شامل موارد ذیل است:

مقاله‌ای با عنوان ارزیابی اثر تخصیص منابع صندوق توسعه ملی، به بخش‌های مختلف اقتصادی نوشته نوفرستی و عبدالهی (۱۳۹۷) که در این تحقیق در خصوص آثار تخصیص منابع صندوق توسعه ملی به صورت ارزی و ریالی و تخصیص بین بخشی مورد ارزیابی قرار گرفته است.

باستانی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله تخصیص بهینه درآمدهای نفتی به صندوق توسعه ملی به بررسی تعیین سهم بهینه صندوق توسعه ملی از درآمدهای نفتی پرداختند و به نوع سرمایه‌گذاری در این بخش جهت مقابله با شوک‌های دائمی قیمت نفت پرداخته می‌شود.

سالاری و همکاران (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان تعیین و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر موفقیت مدیریت دانش در پارک‌های علم و فناوری به بررسی تعیین و اولویت‌بندی عوامل مؤثر اصلی و فرعی بر مدیریت دانش در یک پارک علم و فناوری پرداختند. در نهایت مدل مذکور برای ارزیابی ۹ مرکز رشد فناوری وابسته به پارک علم و فناوری یزد مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

در مقاله‌ای که توسط صالح اولیاء و همکاران (۱۳۹۲) تدوین شده با عنوان معرفی و استفاده از رویکرد "تمایز مثبت" در شناسایی ظرفیت‌های بهبود عملکرد مؤسسات مستقر در پارک علم و فناوری یزد نوشته شده که از رویکرد تمایز مثبت به عنوان یکی از رویکردهای حل مسأله در پارک علم و فناوری مورد بررسی قرار دادند.

صندوق توسعه ملی و توزیع عادلانه ثروت

واژه صندوق ثروت ملی برای اولین بار در سال ۲۰۰۵ توسط اندرو روزانو^۱ مورد استفاده قرار گرفت. صندوق‌های ثروت ملی اهداف مختلفی را دنبال می‌کنند اما مرسوم‌ترین شکل آن صندوق‌های پس‌اندازی یا بین نسلی و صندوق تثبیتی یا نقدی است که از عمومیت بالایی در میان کشورهای صادرکننده نفت برخوردار است (باستانی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۳۷).

در دنیای امروز صندوق‌های ثروت ملی یا حکومتی، جزء مهمی از برنامه‌ریزی یاد شده در کشورهای غنی از منابع طبیعی به شمار می‌روند که تقریباً از اواسط قرن بیستم به وجود آمده‌اند، لیکن اهمیت آن‌ها در دوره فعلی بسیار بیشتر از قبل به چشم می‌آید. در واقع، از طریق راهبری اینگونه نهادهای مالی که دارای وظایف مهمی هستند، سعی می‌شود اقتصاد در مسیر توسعه پایدار خویش قرار گیرد. در حقیقت، کشورهای صادرکننده منابع طبیعی در زمینه انجام سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی از طریق نهادهای مالی، به گونه‌ای متفاوت از گذشته و در مقیاسی وسیع به ایفای نقش پرداخته‌اند و این موضوع در قالب پدیده‌ای با عنوان صندوق‌های ثروت ملی نمود پیدا کرده است. این صندوق‌ها به علت برعهده داشتن وظایف مهمی چون سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، ثبات اقتصادی و پس‌انداز بین نسلی، از ابعاد مختلف مورد توجه قرار گرفته و از اهمیت بالایی برخوردار شده‌اند (نوفرستی و عبدالهی، ۱۳۹۵: ۱۰۸).

بهره‌برداری مستقیم از صندوق توسعه ملی توسط دولت (قوه مجریه) در ایران امکان‌پذیر نیست. به همین سبب استفاده از این منابع منوط به اجازه‌ی مقام معظم رهبری (مدظله) است. لذا دولت‌ها در ایران امکان تخصیص بودجه برای برنامه‌های توسعه و برداشت از این منابع را در برنامه‌های بودجه سالانه ندارند. از اینرو امکان اجرای بسیاری از برنامه‌ها و ظرفیت‌های توسعه که تاکنون سرمایه‌گذاری ویژه ملی و دولتی روی آن‌ها انجام نشده بسیار دشوار و یا ناشدنی می‌شود.

یکی از وظایف صندوق‌های توسعه ملی در این است که ساختاری مناسب جهت تقسیم وظایف طراحی کنند تا نقش ارکان عملیاتی و نظارتی در آن مشخص باشد و مبین استقلال کامل در مدیریت و مالکیت باشد (ترومن، ۲۰۰۹: ۲۵۱). همچنین دستیابی به اهداف این نهادهای مالی در صورتی امکان‌پذیر است که دارای سیستم حاکمیت شرکتی شایسته و طراحی مناسب باشند (دیکسون و مانک، ۲۰۱۲).

پارک علم و فناوری

¹ Rozanov

واژه‌ی پارک علم و فناوری از دیدگاه اتحادیه‌ی بین‌المللی پارک‌های علمی سازمانی است که به وسیله‌ی متخصصان حرفه‌ای مدیریت شده و به منظور افزایش ثروت جامعه، به ترویج فرهنگ نوآوری و رقابت میان کسب‌وکارهای مرتبط با نهادهای دانش‌بنیان می‌پردازد در داخل این پارک‌ها، مراکز رشد فناوری وجود دارند که با هدف ارتقای سطح فناوری ایجاد می‌شوند. در واقع مؤسسه یا سازمانی‌اند که برای فراهم کردن یک محیط مناسب برای شرکت‌های تازه تأسیس و پشتیبانی از آنها ایجاد شده‌اند؛ در چهارچوب پارک‌های علم و فناوری، جامعه‌ی دانش‌محور جامعه‌ای است که در آن علم و فناوری در همه‌ی سطوح اقتصادی و اجتماعی اثرگذار باشد. پیشرفت‌های فناوری به پیشرفت علم وابسته است. در اینجا نقش دولت اهمیت بسیار دارد، زیرا دولت مبنایی برای ارتباط متقابل، یادگیری جمعی و حل مسأله گروهی ایجاد می‌کند که بدون آن یک تقسیم اجتماعی و تکنیکی نیروی کار و تعاملات اقتصادی نمی‌تواند میسر باشد (افراخته و عزیزی، ۱۳۹۹: ۴۱۴).

لازم به ذکر است که پارک علم و فناوری در میان دانشگاه‌ها، مراکز R&D، شرکت‌های خصوصی و بازار، ایجاد انگیزش کرده و جریان دانش و فناوری را مدیریت می‌کند. همچنین پارک‌ها، تأسیس و رشد شرکت‌های فناور را از طریق مراکز رشد و فرآیندهای زایشی تسهیل کرده و امکانات با ارزش افزوده بالا، فضای کاری و تأسیسات مناسب و با کیفیت و زنجیره ارزشمندی از منابع را برای شرکت‌ها فراهم می‌کنند. (ثقفی و حدادی، ۱۳۹۷: ۱۰۲).

نکته مهم دیگری که در پارک‌های علم و فناوری مورد توجه واقع می‌شود، وجود مؤسسات مختلف است که رویکردهای نوین اجرایی درخصوص پیشرفت صنایع پیشنهاد و انجام می‌دهند. در این تحقیق نیز تمرکز اصلی بر ظرفیت‌های این موسسات در پارک‌های علم و فناوری است تا بتوان به توسعه صنعت پوشاک و منسوجات کمک کرد.

اصلی‌ترین مسأله در مورد این مؤسسات، رسیدن به سودآوری مورد نظر طی دوره چند ساله که در این مدت تحت حمایت پارک قرار دارند، است. اما معمولاً فقط تعداد محدودی از این مؤسسات به سطح مورد انتظار می‌رسند و در میان این‌ها تعداد محدودی از شرکت‌ها نیز وجود دارند که به پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در کسب و کار خود دست می‌یابند. این شرکت‌ها با رفتار و راه و رسم‌های غیر معمول و نادر، در عین برخورداری از امکانات و منابع مشترک با دیگر مؤسسات، راه‌حل‌های مناسبی برای مشکلات و مسائل پیش آمده پیدا کرده و در مسیر تحقق اهداف خود به کار می‌برند تا به موفقیت دست یابند (صالح اولیاء و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۷).

یکی از فرصت‌های راهبردی که پارک‌های علم و فناوری به وجود می‌آورند، امکان جذب پروژه‌ها و سفارش‌های بین‌المللی از دیگر کشورها است که در خلق ارزش، افزایش رقابت‌پذیری علمی، پژوهشی، تولید و تجاری و در نهایت ارزآوری برای کشور میزبان بسیار راهگشا است.

اهداف کلان پارک‌های علم و فناوری از نکات ضروری دیگری است که در پروژه‌های اجرایی باید به آن توجه شود. این اهداف به شرح است:

- تجاری‌سازی تحقیقات و تحقق ارتباط بخش‌های تحقیقاتی، تولیدی و خدماتی جامعه.
- حمایت از شرکت‌های متکی بر دانش فنی و جذب سرمایه‌های بین‌المللی و داخلی.

- حمایت از ایجاد و توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط فناوری و پشتیبانی از مؤسسات و شرکت‌های تحقیقاتی و مهندسی نوآور با هدف توسعه اقتصاد دانش‌محور.
- کمک به افزایش ثروت در جامعه از طریق توسعه اقتصادی متکی بر فناوری و نوآوری.
- تکمیل چرخه تحقیقات از دانشگاه تا صنایع و تسریع روند انتقال فناوری با همکاری دولت.

استفاده از رویکرد مدیریت دانش به عنوان ابزاری مهم در خلق، توسعه، به اشتراک‌گذاری دانش و پیوند دادن دانش و فناوری در موفقیت این سازمان اهمیت دارد. در واقع پارک‌های علم و فناوری با بهره‌گیری از مزایای نزدیکی به منابع مهم سرمایه معنوی و زیرساخت‌های مناسب، شرکت‌های مبتنی بر فناوری و مؤسسات دولتی را در یک محیط مدیریت شده حمایت می‌کنند و می‌توانند با تلفیق‌سازی و کارهای اجرایی خود و فرایندهای مدیریت دانش، تعامل، توسعه فناوری و رشد اقتصادی را تسهیل کنند (سالاری و همکاران، ۱۳۹۰: ۴).

یکی از آسیب‌های پارک علم و فناوری در ایران در زمینه بودجه دولتی است. به نظر می‌رسد بودجه دولتی کفاف تأمین هزینه‌های جاری و عمرانی پارک‌ها را نمی‌کند. مضاف بر اینکه طبق تشکیل آیین‌نامه تأسیس و راه‌اندازی پارک‌های علم و فناوری، سقف کمک‌های دولت برای مرحله تأسیس پارک‌ها مشخص شده است. از سوی دیگر اعتبارات بودجه‌ای ممکن است به دلیل نوسانات متعدد در سایر درآمدها و هزینه‌های دولت به طور کامل محقق نشوند (براتی، ۱۳۹۵: ۳۳).

از اینرو پارک‌های علم و فناوری با بودجه تعیین شده توسط دولت نمی‌توانند به اهداف مدنظر برسند و خروجی قابل توجهی را داشته باشند. نیاز است تا منبع درآمدی دیگری برای اینگونه پارک‌ها در نظر گرفته شود.

صنعت پوشاک و منسوجات کشور هند:

صنعت پوشاک و منسوجات در هند دارای نقاط قوت در سراسر زنجیره ارزش از تولید و فراوری مواد اولیه پایه (پنبه، بامبو، ابریشم و...)، نخ، پارچه و پوشاک است. صنعت پوشاک و منسوجات هند بسیار متنوع و دارای طیف گسترده‌ای از محصولات مانند دست بافته‌های سنتی، صنایع دستی، پشم و محصولات ابریشمی پوشاک و... است. صنعت نساجی در هند کاملاً سازمان یافته عمل می‌کند و با بهره‌گیری از فناوری، تولید انبوه انواع منسوجات را به صورت هدفمند انجام می‌دهد که شامل ریسندگی، بافندگی، تکمیل (رنگرزی، شستشو و...) و تولید پوشاک و منسوجات می‌شود.

همچنین بر اساس برنامه وزارت نساجی هند، انتظار می‌رود درآمد صنعت منسوجات و پوشاک از ۱۰۳،۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۰-۲۱ به ۱۹۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۵-۲۶ برسد (آژانس ملی تشویق و تسهیل سرمایه‌گذاری، ۲۰۲۲). از سوی دیگر صادرات پوشاک و منسوجات هند در سال ۲۰۱۹-۲۰ به ۳۳،۵ میلیارد دلار رسید و انتظار می‌رود میزان این صادرات در سال ۲۰۲۵-۲۶ به ۶۵ میلیارد دلار برسد، که در ۱۱ درصد CAGR رشد می‌کند (مؤسسه مشاور وزیر، ۲۰۲۰).

پارک پوشاک و منسوجات میترا هند^۲:

² Textile Region and Apparel (PM MITRA) parks

در نشست جهانی نساجی هند Indian Textile Global Summit 2018 که در ماه می سال ۲۰۱۸ میلادی در ایالت گجرات (که از بزرگ ترین قطب های نساجی هند است)، برنامه توسعه صنعت نساجی هند از مزرعه به مد مطرح شد و این ایالت به عنوان مهم ترین و با ظرفیت ترین ایالت هند برای شروع برنامه مذکور در نظر گرفته شد. در این رویداد چشم اندازی برای صنعت نساجی هند در سال ۲۰۳۰ مطرح شد که تمرکز آن بر موضوع کشت پنبه، توانمندسازی زنان، فرصت های شغلی جوانان و موقعیت صنعت نساجی هند به عنوان پیشگام در توسعه صنایع دوستدار محیط زیست است (وبسایت فایبر تو فشن، ۲۰۱۸).

دولت هند، راه اندازی ۷ مگا منطقه نساجی یکپارچه و پارک های پوشاک (PM میترا) را تأیید کرده است که در بودجه اتحادیه ۲۰۲۱-۲۲ اعلام شده است. پارک میترا از دیدگاه 5F «نارندرا مودی» نخست وزیر هند الهام گرفته شده است که شامل ۴ مرحله اعم از: مزرعه به مواد اولیه، مواد اولیه به کارخانه، کارخانه به مد و مد به بازار خارجی است. برنامه دولت هند این است که ۷ پارک با رویکرد سرمایه گذاری مستقیم خارجی به روش های Greenfield^۳ و Brownfield^۴ در ایالت هایی که به منابع و زیرساخت های مورد نیاز دسترسی دارند راه اندازی کند. برای احداث هر یک از این پارک ها بیش از ۱۰۰۰ هکتار زمین در کنار سایر امکانات و اکوسیستم مربوط به منسوجات نیاز است (همان، ۲۰۱۸).

یکی از سرمایه گذاران و شرکای اصلی این پارک ها، مرکز فناوری پلاگ اند پلی Plug and Play Tech Center است. این شرکت سازنده یکی از بزرگ ترین پلتفرم های نوآوری و فناوری پیشرو در جهان است. پلاگ اند پلی نخستین مرکز نمایندگی خود را با هدف توسعه نوآوری، هوشمندسازی تکنولوژیک و توسعه کسب و کارهای زیست پایدار با حمایت از استارت آپ ها در حیدرآباد هند راه اندازی کرده است.

پلاگ اند پلی قصد دارد یک آینده هوشمند بسازد و برای رسیدن به این هدف، یک اکوسیستم منحصر به فرد ایجاد می کند که سازندگان و سازمان های پیشرو را به هم متصل می کند. شبکه مجموعه پلاگ اند پلی شامل بیش از ۳۰،۰۰۰ استارت آپ، بیش از ۵۰۰ شرکت پیشرو در جهان و صدها شرکت سرمایه گذاری، دانشگاه ها و سازمان های دولتی در صنایع گوناگون است. این مجموعه یک اکوسیستم منحصر به فرد برای توسعه و پیاده سازی فن آوری های آینده طراحی ایجاد می کند (پلاگ اند پلی، بی تا).

طرح پیشنهادی ایجاد و توسعه پارک علم و فناوری پوشاک و منسوجات در ایران

در بالا مطالعه موردی پارک پوشاک و منسوجات هند به عنوان مهم ترین سیاست گذاری برای توسعه آینده این زمینه مورد بررسی قرار گرفت. از این رو در ایران نیز پارک علم و فناوری در این زمینه با حمایت های دولتی و حاکمیتی می تواند قدم مثبتی در توسعه هوشمند تلقی گردد. جهت تحقق این امر، استفاده از صندوق توسعه ملی می تواند بسیار کارساز باشد و به رونق اقتصادی حوزه

^۳ Green Field: در این نوع سرمایه گذاری هر پروژه یا کارخانه به شیوه مخصوص به خود ساخته شده، کارکنان متناسب با استانداردها آموزش داده می شوند و فرآیندهای تولید نیز به شدت کنترل می شود. این نوع سرمایه گذاری نسبت به سایر سرمایه گذاری های مستقیم خارجی از درجه کنترل بیشتری بر عملیات، کیفیت، فروش و آموزش برخوردار است و کاملاً متفاوت با سرمایه گذاری غیر مستقیم که کنترل محدود و بسیار کمی دارد، عمل می کند.

^۴ Brown Field: این نوع سرمایه گذاری شامل خرید و یا اجاره امکانات موجود می باشد، به همین دلیل معمولاً زمانی که ساختار اصلی موجود باشد از این رویکرد بیشتر استقبال می شود زیرا در این صورت نه تنها در هزینه ها صرفه جویی می شود، بلکه دیگر نیازی به طی کردن برخی گام های ضروری مانند اخذ مجوزهای لازم برای ساخت و... نخواهد بود. سرمایه گذاری Brown Field اغلب هزینه کمتری نسبت به احداث یک کارخانه یا شرکت جدید در زمین دارد مخصوصاً زمانی که حیطة جدید کاری هم در همان زمینه فعالیت قبلی شرکت باشد.

پوشاک و منسوجات کمک کند. این طرح در قالب پارک علم و فناوری پیشنهاد می‌شود زیرا از رویکردهای نوین اجرایی حمایت می‌شود و در ورای این حمایت، رسیدن به سودآوری نیز از اهمیت بسیاری برخوردار است.

بخش های اصلی:

محور اصلی فعالیت های این پارک، طراحی و تولید صادرات محور با بهره‌گیری از روش های نوآورانه، توسعه دانش‌بنیان، توانمندسازی سرمایه‌های انسانی و مرقوم به صرفه کردن فرایندها است.

از نیازهای اصلی پارک علم و فناوری پوشاک و منسوجات، نزدیک بودن آن به منابع و مراکز مستعد (بالقوه و بالفعل) برای تأمین سرمایه انسانی، امکانات و زیرساخت‌های لجستیکی، زمین مناسب، شرایط آب و هوایی و جغرافیایی مناسب و دسترسی آسان به منابع و تجارت است.

در این پارک با ایجاد مراکز متنوع آموزشی، تحقیقاتی، مشاوره‌ای، توانمندسازی، تولیدی، تجاری، خدمات عمومی و تخصصی مشترک، همچنین تجمیع تجارب اجرایی در تأمین، طراحی، تولید، تجارت در زنجیره ارزش پوشاک و منسوجات به ارزش آفرینی با هدف جذب بازارهای بین‌المللی پرداخته خواهد شد.

توجه به فناوری های زیست پایدار و ایجاد زیرساخت های عادلانه برای نسل‌های آینده در تأمین منابع و فرایندهای آموزشی، تولیدی و خدماتی از موارد بنیادی پارک علم و فناوری پوشاک و منسوجات است که در بیشتر بخش‌ها و فرایندهای اجرایی مورد توجه قرار می‌گیرد.

هسته اصلی فعالیت ها در این پارک بر مبنای برون سپاری درون زنجیره‌ای بر پایه سه موضوع امنیت اطلاعات، برون سپاری دانش و برون سپاری کسب و کار بنا شده است.

مرکز امنیت داده (Data Privacy Office (DPO) : تمامی داده‌ها در یک سامانه مشترک و کاملاً امن جمع‌آوری شده و فقط جهت استفاده بخش‌های مختلف درون پارک در اختیار واحدها قرار می‌گیرد.

فرایند برون سپاری علمی (Knowledge Process Outsourcing (KPO) : نیازهای علمی و دانشی واحدها به دو صورت برون سپاری می‌شود، در مرحله اول درخواست‌ها و نیازهای مشخص علمی و اطلاعاتی واحدهای درون پارک توسط مراکز علمی و پژوهشی داخلی مورد بررسی، پیگیری و اجرا قرار می‌گردد و این بخش‌ها تمامی تلاش خود را برای تأمین و مرتفع کردن جامع و کافی نیاز واحدهای همکار انجام می‌دهند. اگر واحدهای علمی و پژوهشی به هر دلیلی امکان رفع نیازهای داخلی پارک را نداشته باشند مستقیماً میتوانند از مراکز علمی و پژوهشی توانمند و مرتبط بیرون از پارک درخواست کنند تا با محوریت واحدهای داخلی این نیازها مرتفع شود و اطلاعات و دانش به بانک اطلاعاتی پارک اضافه شود.

فرایند برون سپاری کسب و کار (Business Process Outsourcing (BPO) : برون سپاری در زمینه کسب و کار در سه بخش، تولید، خدمات و تجارت به این‌گونه است که هریک از واحدهای علمی و پژوهشی یا افراد مرتبط جهت اجرایی کردن ایده‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و نتایج پژوهش‌های خود، اجرای آن را به واحدهای تولیدی درون پارک می‌سپارند و پروژه‌های مشترک توسط واحدهای توانمند تولیدی یا خدماتی انجام می‌شود.

در بخش خدمات و تجارت نیز واحدهای تولیدی که عمده این نیازها را دارند اجرای این فرایندها را به واحدهای تخصصی مستقر در پارک می سپارند تا هریک از واحدها به فراخور توان و تخصص به انجام این موارد بپردازد.

فعالیت‌هایی مانند توزیع ، بازاریابی و تامین منابع و تجهیزات که به ارتباط با زنجیره بیرونی پارک وابسته است توسط هریک از واحدها و مراکز مرتبط پیگیری و یا برون سپاری می‌شود و پاسخگویی درخصوص هریک از موارد برعهده همان واحدها است.

بخش های اصلی پارک علم و فناوری پوشاک و منسوجات

فعالیت‌های اجرایی:

- ایجاد یک چرخه منظم و افزایش هماهنگی میان بخش‌های تولید مواد اولیه، طراحی محصول، تولید محصول نهایی و صادرات.
- کاهش هزینه‌های تحقیق و توسعه و نوآوری در زنجیره‌ی ارزش با ایجاد واحد مشترک و متمرکز.

- توانمندسازی و توسعه مهارت با ایجاد مراکز مهارت آموزی و مهارت افزایی و آموزش عالی.
- فرایندمحور کردن حمایت از استارت‌آپ‌های نوآورانه و فناورانه در صنعت پوشاک و منسوجات جهت توسعه زنجیره ارزش.
- تولید منسوجات و پوشاک اسلامی ایرانی با تمرکز بر فناوری های روز و آینده جهت افزایش ارزش افزوده و محصول صادرات محور.
- ابداع و تولید پوشاک و منسوجات هوشمند.
- توسعه فناوری نانو در پوشاک و منسوجات.
- خلق روش‌های نوین جهت کمک به مد زیست پایدار.
- طراحی و ساخت ربات‌های مختلف جهت تسهیل و کاهش زمانی فرایند تولید در کارخانه‌ها.

مزیت‌های طرح:

- کمک به صادرات پوشاک و منسوجات و در نتیجه ارزآوری به کشور.
- همگام‌سازی صنعت پوشاک و منسوجات ایران با تجارت بین‌المللی.
- ایجاد زیرساخت توسعه پایدار در بخش‌های منابع انسانی، منابع طبیعی و اقتصاد با هدف عدالت بین نسلی.
- ایجاد انسجام و هماهنگی در زنجیره ارزش پوشاک و منسوجات و افزایش سطح رقابت پذیری بین‌المللی.
- ارائه اولین مدل اجرایی کارآمد نوآورانه و فناورانه جامع در زنجیره ارزش پوشاک و منسوجات.

نتیجه‌گیری:

با توجه به اهمیت پارک‌های علم و فناوری در توسعه و راهبری نوآورانه و فناورانه بر محور دانش که هدف اصلی آن افزایش ثروت و ارزش آفرینی در جامعه در حال و آینده است، نبود پارک علم و فناوری تخصصی در زمینه پوشاک و منسوجات در ایران علیرغم ظرفیت و توانمندی کشور در این زمینه یکی از کمبودهای توسعه در این خصوص به شمار می‌آید.

ایجاد و توسعه پارک‌های علم و فناوری نیازمند سرمایه‌گذاری ملی در راستای تحقق عدالت بین نسلی و اقتصاد پایدار است، از آنجا که بودجه‌های دولتی کفاف ایجاد و توسعه این پارک‌ها را نمی‌دهد، تنها مرجعی که صلاحیت و امکان تأمین سرمایه و هدایت سیاست‌های اقتصادی این پارک‌ها را دارد صندوق توسعه ملی است.

بر اساس مطالعه موردی میترا پارک هند که بر اساس افق توسعه صنعت پوشاک و منسوجات هند تا سال ۲۰۳۰ میلادی برنامه‌ریزی و اجرایی شده، به روزترین مدل توسعه صنف و صنعت پوشاک و منسوجات را ایجاد و گسترش پارک‌های علم و فناوری در این زمینه دانسته‌اند.

از این‌رو در این مقاله با توجه به نیاز ایران در زمینه پوشاک و منسوجات، مدلی بر اساس مدل مورد مطالعه، طراحی و ارائه شده است. بر اساس مدل پیشنهادی دست کم یک پارک علم و فناوری شامل بخش‌های جامع زنجیره ارزش صنف و صنعت پوشاک و

منسوجات از جمله، مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی، توانمندسازی، خدماتی، تولیدی، تجاری، مشاوره‌ای، مراکز داده، منابع و زیرساخت‌های ضروری مورد نیاز است.

در نتیجه با اجرای مدل پیشنهادی ارائه شده، بخش بسیاری از نیازهای زنجیره ارزش پوشاک و منسوجات توسط پارک علم و فناوری تأمین می‌شود و قدرت رقابت پذیری برای ورود به تجارت جهانی و خلق ارزش و ثروت در این زمینه برای نسل‌های امروز و آینده به شکل چشمگیری افزایش می‌یابد.

منابع:

افراخته، حسن؛ عزیزی، سمیه (۱۳۹۶). «نقش پارک‌های علم و فناوری در اشتغال‌زایی زنان روستایی (مطالعه‌ی موردی: پارک علم و فناوری استان سیستان و بلوچستان)»، زن در توسعه و سیاست، شماره‌ی ۳، ص ۴۰۷-۴۲۹.

آژانس ملی تشویق و تسهیل سرمایه‌گذاری (۲۰۲۲). <https://www.investindia.gov.in/sector/textiles-apparel#:~:text=India%20is%20among%20the%20world's,and%20apparel%20in%20the%20world>

باستانی، علیرضا؛ رزمی، سیدمحمدجواد؛ ناجی میدانی، علی اکبر؛ حسکویی، مرتضی بکی (۱۳۹۶). «تخصیص بهینه درآمدهای نفتی به صندوق توسعه ملی: تحلیل بهینه‌یابی پویا»، پژوهش‌های سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی انرژی، شماره ۶، ص ۱۳۵-۱۶۹.

براتی، مرتضی (۱۳۹۵). «بررسی وضعیت پارک‌های علم و فناوری کشور»، گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

ثقفی، فاطمه؛ حدادی، جواد (۱۳۹۷). «ارائه مدل سنجش تأثیر خدمات پارک‌های علم و فناوری بر عملکرد نوآوران شرکت‌های دانش‌بنیان آن‌ها»، مدیریت توسعه فناوری، شماره ۲، ص ۱۰۱-۱۲۷.

سالاری، نسیم؛ پورسراجیان، داریوش؛ صالح اولیاء، محمد؛ شکوهی، شهرام (۱۳۹۰). «تعیین و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر موفقیت مدیریت دانش در پارک‌های علم و فناوری»، رشد فناوری، شماره ۲۷، ص ۳-۹.

صالح اولیاء، محمد؛ زارع بنادکوکي، عباس؛ حاجی غلام سریزدی، علی؛ شکوهی، شهرام؛ پورسراجیان، داریوش (۱۳۹۳). «معرفی و استفاده از رویکرد "تمایز مثبت" در شناسایی ظرفیت‌های بهبود عملکرد مؤسسات مستقر در پارک علم و فناوری یزد»، رشد فناوری، شماره‌ی ۳۸، ص ۱۴-۲۴.

مجموعه پلاگ اند پلی (بی‌تا). <https://www.plugandplaytechcenter.com/>

مؤسسه مشاور وزیر (گزارش سالانه وضعیت نساجی و پوشاک هند در سال ۲۰۲۱)، (۲۰۲۰). <https://aepecindia.com/system/files/Annual%20T%20and%20A%20Industry%20Report-2021.pdf>

نوفرستی، محمد؛ عبدالهی، مسعود (۱۳۹۷). «ارزیابی اثر تخصیص منابع صندوق توسعه ملی، به بخش‌های مختلف اقتصادی: تحلیلی در چارچوب الگوی اقتصادسنجی کلان ساختاری»، پژوهش‌های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)، شماره ۱، ص ۱۰۷-۱۲۵.

وبسایت فاتیبر تو فشن، (۲۰۱۸). https://www.fibre2fashion.com/news/textile-news/farm-to-fashion-indian-textile-global-summit-in-gujarat--241660-newsdetails.htm?utm_source=f2f&utm_campaign=Interlinking

Dixon, A., & Monk, A. (2011). The Design and Governance of Sovereign Wealth Funds: Principles & Practice for Resource Revenue Management. Paper Available at: www.ssrn.com/abstract=1951573

Truman, E. M. (2011). Are Asian Sovereign Wealth Funds Different? *Asian Economic Policy Review*, 249-268.